

R á t o n y i Róbert: Elsősorban megköszönöm a gyönyörű előadást. Nem tudom, szándékosan vagy nem szándékosan tartották-e

a korismertetést az olvasópróba után? Én sokkal jobbnak és hasznosabbnak tartom, hogy az olvasópróba után tartjuk, mert így sokkal világosabban látjuk az összefüggéseket. Sőt tovább megyek: én a korismertetést mindig a harmadik-negyedik elemző próba után tartanám, mert akkor még jobban tudnánk hozzászólni.

Én ebből a korismertetésből azt a következtetést vontam le, hogy majdnem minden mondatát fel tudjuk használni a Luxemburg grófjában, s így ez a korismertetés mindenképen szükséges volt. Hogy a szerzők éles társadalomkritikával irták meg a darabjukat, s hogy igenis, van társadalomkritika ebben a darabban, az egyben azt a kérdést is tisztázza, hogy nekünk is kritikával kell játszanunk ezt a darabot. Például a bíró szerepében fel kell figyelniünk arra a jelenségre, hogy az, aki huszonöt évig megvesztegethetetlen volt s ezért kap kitüntetést, egy nagyobb összeg hatására ezt a kitüntetést szónéklül eltünteti a melléről. Ez világosan tükrözi azt, hogy milyen korrupst emberek voltak ezek.

Én a darab két pozitív figurájának Juliette-t és Brissardot tartom. Ők állnak legközelebb a néphez, két szegény ember. Itt van Brissard zeneszerző figurája. Én ugy hiszem, hogy nagyon tehetséges ember, ennek ellenére nem dobja fel az élet; szimfóniákat komponálna, ha engednék, de rut anyagiakért kénytelen kuplét írni. Itt van Juliette és Brissard szerelmi vonala. Székely elvtárs idézte annak a kornak a családi erkölceit, hogy a házasság-adásvétel tárgya volt. Ennél a két embernél szó sincs erről. Juliette egy szegény kis balett-patkány, egy színésznő, akinek módjában állana gazdag barátokat választani, de ő inkább a szegény zeneszerzőt választja, s a zeneszerző is a szegény lányt választja. Itt tehát szó sincs anyagi javakról, itt a tiszta szerelem győzedelmeskedik. Mindkét figura szegény, de a lehetőségekhez képest nem adják el magukat.

Fel kell vetni a realista és naturalista szinjátszás elvét is, mert ugyanakkor, amikor a három figurát szatirikusan kell játszani, más figuráknál a reális játéktílusra kell rátérni. Brissard és Juliette figurái a jelen formában, ahogy meg van írva, - persze operett-vonalon kell gondolkozni - az operettnek pozitív figurái, s ha egészséges realitással ábrázoljuk őket, akkor a darabból ki fognak jönni azok a tanulságok, amelyeknek hozzá kell járulniok a cselekmény fővonalához.

S z é k e l y György: Hogy a korismertetés legközelebb hová kerül, azt meglátjuk, ha majd újból ilyen darabbal kerülünk szembe. Juliette-Brissard pozitív volta, azt hiszem, valóban vitán felül áll. Kis csatáik egymás között nem olyan indokiak, mint a darab egyéb vonalain, hanem a két ember egyéniségéből következő kedves, sokszor játékos viták és éppen Juliette erkölcsi alapjára mutatnak rá, hogy erkölcsi alapokon áll, hogy fenntartja a maga szabadságát a végleges döntésre, tehát még sexuálisan sem köti le magát addig míg egy teljes értékű házasságban részt nem vehet. A szerelmi vonal talán náluk a legpozitívabb. Ugy éreztem, itt egy kicsit szembeállítottad a dolgot, úgy, hogy ezek a pozitív figurák legyenek teljesen reálisak, a negatív figurákat azonban lehet kissé pártosabban, karrikírozottabban alakítani. Az alakítás azonban a pozitív figuráknál is azonnal pártos lesz, nihelyt aláhúzzuk pozitív voltukat, kedvességüket, egészséges érzéseiket azokkal a kifacsart tudatu, feltétlenül természetellenesen, hazug módon gondolkozó egyéb figurákkal szemben.

Most Keleti László felé intézem szavaimat és csatlakozom ahhoz, amit Mikó András mondott: az alakítás aláhúzása, pártos élesítése ne kívülről bevitt eszközökkel történjék. Meg kell keresnünk ezeknek az embereknek belső logikáját, hogy ők maguk hogyan építették fel életüket, ezáltal válnak komikusak. Ahol ilyen komikus lehetőségeket találunk, alá kell húzni játékkal, hangsúllyal, hangszínnel és egy csomó olyan eszközzel, amelyek a belső munka után adódnak, mint kifejezési lehetőségek. Ugyanigy meg kell keresni azokat az eszközöket is, amelyekkel aláhúzzhatjuk Brissardék kedves, egészséges, igazi szerelmét és akkor mindkét alakítás pártos lesz, anélkül, hogy rosszizű politizálás, vagy aktualizálás benyomását keltené a nézőben.

K e l e t i László: Csak tisztázni szeretném a dolgot. Amit mondtatok, az helyes, én is vallom, a színészet alapja. Ezt Toporkov megírta, száz éve is így volt és most is így kell lennie. Ha egy színész alakít egy szerepet, beleéli magát a szereplő társadalmi helyzetébe, körülményeibe, ez természetes. Azt kell eldöntenünk, hogy politizáljunk-e. Pártosnak kell lennie színjátásunknak, de ez nem a szereplő bíró életéből folyik, hanem a színész tudatos cselekvése. Szerintem lehet úgy is pártos egy alakítás, ha nem játszom pártosan, nem politizálok, hanem csak megautatom a szereplő helyzetének, körülményeinek, életének visszásságait. Politizálni csak tudatosan lehet, a szereplő figurából kiindulva nem lehetek pártos, csak a magam személyéből a szerepre vetítve lehetek pártos.

G a r a i elvtárs: A táncról szeretnék néhány szót szólni. A darabba bele tudnánk vinni egy újabb műfajt, és ez a pantomim. Az Excelsior szállót és éttermet ábrázolhatnánk egy pantomim képpel.

M i k ó András: Nem lenne helyes.

G á s p á r Margit: A koreografiai kérdésekről még tartunk megbeszélést, ez az értekezlet csupán elhalasztódott, de meglesz, s ott mindezeket a problémákat megbeszéljük.